

2016-08-26

Omvärldsbevakning Nr. 3
Asylsökande och nyanlända
barn och unga
Förändringar m.m.
inom utbildningsområdet m.a.a.
flyktingsituationen

Sammanställt av
Ann-Sofie Gillner

Innehåll

Lagstiftning	5
Tillfällig lag om begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige	5
Försörjningskrav för anhöriginvandring	5
Fjärrundervisning och entreprenad	5
SFI är nu en del av kommunal vuxenutbildning	5
Lag om gemensamt ansvar för mottagande av nyanlända (bosättningslagen)	6
Lagen om mottagande av asylsökande (LMA)	6
Genomförande av EU:s omarbetade asylprocedurdirektiv.....	6
Förslag från EU-kommissionen gällande reglerna för asyl	7
Rätten till utbildning för asylsökande barn	7
Bedömning av en nyanländ elevs kunskaper; grundskola och grundsärskola.....	7
Statlig ersättning för utbildningskostnader.....	8
Ensamkommande barn och unga.....	9
Ändringar i fråga om sysselsättning för asylsökande och kommunplacering av ensamkommande barn, Ds 2016:21	9
Promemoria 2016-06-21: Ett nytt ersättningssystem för mottagandet av ensamkommande barn och unga	10
Migrationsverket säger upp överenskommelser om mottagande av ensamkommande barn	10
Brister i bemötandet av ensamkommande barn	10
En ny anvisningsmodell för asylsökande ensamkommande barn och unga.....	10
Nya GRannar: Projekt inom GR kring ensamkommande barn och unga	10
Samlad information om ensamkommande barn via Länsstyrelserna.....	11
Uppdrag till Länsstyrelserna att göra en nationell kartläggning av ensamkommande barn som försvinner	11
Uppdrag till Barnombudsmannen kring varför ensamkommande barn försvinner	11
Rapport från Barnombudsmannen: Barn på flykt - Barns och ungas röster om mottagandet av ensamkommande.....	11
Folkhögskolespåret	12
Kunskapsguiden.....	12
Rapporter och material	12
Nyanlända barn och den svenska mottagningsstrukturen	12
Vägledningmaterial från Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor	13
Möta barn på flykt.....	13
Två aktuella kvalitetsgranskningar från Skolinspektionen	13
Utbildning på språkintröduktion i gymnasieskolan.....	13

Skolhuvudmäns mottagande av nyanlända elever	14
Information och rapporter från SKL	14
Väglingsmaterial Nyckeltal med barn och unga i fokus	14
Information kring aktiviteter och åtgärder som görs av kommuner	14
Skolgång för nyanlända elever	14
SKL:s förslag för att underlätta asyl- och flyktmottagandet i kommuner och landsting.....	14
Information och rapporter från Skolverket.....	15
Nyanlända elevers rätt till utbildning.....	15
Tio procent av skolorna har tagit emot hälften av de nyanlända eleverna	15
Rapport kring introduktionsprogrammet Språkintröduktion	15
Forskning kring asylsökande och nyanlända barn och unga	15
Nyanlända barns deltagande i språkliga händelser i förskolan.....	15
Utan given hemvist - Barnperspektiv i den svenska asylprocessen	15
Research and capability in inclusion and welfare (RCIW), Högskolan i Borås.....	16
Forskning kring olika perspektiv på flyktingsituationen, Göteborgs universitet.....	16
Barn- och ungdomar i utsatta livssituationer, Stockholms universitet	16
Forskning kring nyanlända, Nationellt centrum för svenska som andraspråk vid Stockholms universitet	16
Samlad forskningsinsats kring barn, migration och integration vid Barnrättscentrum, Stockholms universitet	16
Satsning på flyktningforskning, Malmö högskola.....	17
Projekt Näktergalen, Högskolan i Halmstad m.fl.	17
Aktuella projekt inom GR Utbildning	17
Inväst – Integration i Västsverige	17
Definitioner och begrepp	17
Asylsökande enligt Migrationsverket	17
Nyanländ enligt Migrationsverket.....	17
Nyanländ enligt skollagen 3 kap. 12a§	18
Nyanlända barn och vuxna.....	18
Förenklade och mer effektiva processer för nyanlända	18
Omfattningen på allmän förskola för asylsökande barn	18
Flyktningbarnteam	18
Avveckling av tillfälliga asylboenden.....	19
Statistik 2015 samt januari-juli 2016.....	19
Ensamkommande barn	19

Asylsökande.....	19
Åtgärder från regeringen.....	20
Långsiktigt reformprogram för minskad segregation år 2017-2025.....	20
Statsbidrag för fortbildning av lärare när det gäller svenska som andraspråk och kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare	20
Rättsmedicinalverket får i uppdrag att genomföra medicinska åldersbedömningar	21
Socialstyrelsen får i uppdrag att genomföra valideringsstudie gällande medicinska åldersbedömningar	21
Uppdrag kring informationsinsatser rörande hälsa och jämställdhet för nyanlända och asylsökande barn och unga.....	21
Utvärdering av hanteringen av flyktingsituationen i Sverige år 2015.....	21
Elever som kommer till Sverige under grundskolans senare årskurser, Kommittédirektiv 2016:67	22
Översyn av mottagande och bosättning av asylsökande och nyanlända, dir. 2015:107	22

I detta dokument samlas aktuell information inom området asylsökande och nyanlända med fokus på framförallt barn och unga. Dokumentet uppdateras kontinuerligt. Tidigare har omvärldsbevakningar sammanställts per den 30 mars och 16 juni 2016. Omvärldsbevakningen har delvis möjliggjorts genom finansiering via Länsstyrelsen i Västra Götaland.

Lagstiftning

Tillfällig lag om begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige

Den nya lagen trädde i kraft den 20 juli och innebär att den som är i behov av skydd får ett tillfälligt uppehållstillstånd. Den som bedöms vara flykting får ett uppehållstillstånd som gäller i tre år och den som bedöms vara alternativt skyddsbehövande får ett tillstånd för 13 månader. Om personen fortfarande har skyddsskäl när uppehållstillståndet går ut, kan han eller hon få förlängt uppehållstillstånd i Sverige. Om personen kan försörja sig själv kan han eller hon få permanent uppehållstillstånd.

Ensamkommande barn och familjer med barn under 18 år som bedöms vara i behov av skydd få permanenta uppehållstillstånd om de har ansökt om asyl senast 24 november 2015.¹

Försörjningskrav för anhöriginvandring

Den ovan nämnda tillfälliga lagen om begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige ställer upp försörjningskrav som villkor för uppehållstillstånd vid bland annat anhöriginvandring. Av lagen framgår inte hur höga inkomster som krävs. Det preciseras nu i stället i förordning. Försörjningskravet gäller inte i de fall det är ett barn som är anknytningsperson.²

Fjärrundervisning och entreprenad

Den 1 augusti 2016 trädde ändringar i skollagen i kraft vilka innebär att modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmål ska få överlämnas på entreprenad inom grundskolan, grundsärskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Även uppgifter som avser fjärrundervisning i modersmål eller studiehandledning på modersmål ska få överlämnas på entreprenad till en annan huvudman. Huvudmannen ska ha gjort vad som rimligen kan krävas för att anordna utbildningen inom den egna organisationen innan uppgifterna överlämnas till entreprenad.³

SFI är nu en del av kommunal vuxenutbildning

Den 1 juli upphörde utbildning i svenska för invandrare som en egen skolform och är nu i stället en del av kommunal vuxenutbildning. Syftet är att SFI ska bli bättre anpassad efter varje elevs individuella behov och förutsättningar och att detta bland annat ska leda till en förkortad sammanlagd studietid och ökad genomströmning. Förändringen innebär i korthet följande:

- Hemkommunen ansvarar för att det upprättas en individuell studieplan för varje elev.
- Enklare att kombinera SFI med annan verksamhet (arbetslivsorientering, validering, praktik, annan utbildning) och fortare komma vidare till annan utbildning eller arbete. SFI ska kunna kombineras med förvärsarbete. SFI har även före sammanslagningen kunnat kombineras med praktik eller arbete.

¹ <http://www.migrationsverket.se/Om-Migrationsverket/Nya-lagar-2016/Begransad-ratt-till-uppehallstillstand-i-Sverige.html>

² <http://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2016/08/forsorjningskrav-for-anhoriginvandring/>

³ <http://www.regeringen.se/artiklar/2016/08/fjarrundervisning-och-entreprenad--nya-mojligheter-for-undervisning-och-studiehandledning-pa-modersmal/>

- Förtydligande av att huvudmannen ska verka för att utbildningen erbjuds på tider som är anpassade efter elevens behov.
- Förtydligande kring att den som avser påbörja SFI-utbildning ska erbjudas SYV.
- SFI ska bättre anpassas efter elevernas individuella behov.⁴

Lag om gemensamt ansvar för mottagande av nyanlända (bosättningslagen)

Den 1 mars 2016 trädde lagen (2016:38) om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning i kraft. Lagen innebär att en kommun kan anvisas att ta emot ett visst antal personer som framförallt vistas på anläggningsboenden samt kvotflyktingar. Fördelningen vuxna/barn kan inte utläsas. Lagens syfte är att nyanlända som beviljats uppehållstillstånd snabbare ska tas emot för bosättning i en kommun och påbörja sin etablering där. Fördelningen av anvisningarna ska baseras på kommunernas arbetsmarknadsförutsättningar, befolkningsstorlek, sammantagna mottagande av nyanlända och ensamkommande, omfattningen av asylsökande som vistas i kommunen. Ensamkommande barn/unga omfattas inte. Sedan 2014 omfattas de av en utökad anvisningsmöjlighet som regleras i lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. Undantag är ensamkommande kvotflyktingar som omfattas av lagen. Två förordningar reglerar tillsammans med lagen kommunernas mottagande: Förordning (2016:40) om fördelning av anvisningar till kommuner samt förordning (2016:39) om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning.

Regional samverkan är möjlig inför fastställandet av kommunalt. Under innevarande år kommer kommuner i ett län eller närliggande kommuner i olika län att kunna komma överens om att omfördela kommunalt. Det möjliggör t.ex. att kommuner kommer överens om boende i en kommun och skolgång och annat ansvar i en annan kommun. Kommuntalen får då omfördelas till den kommun där de nyanlända ska bo. Kommuner kommer däremot inte att kunna ordna boende i andra kommuner när väl en anvisning är gjord.⁵

Lagen om mottagande av asylsökande (LMA)

Riksdagen beslutade i april att införa en ändring i lagen om mottagande av asylsökande (LMA). Ändringen började gälla den 1 juni och innebär att en person förlorar rätten till bistånd om det finns ett beslut om avvisning eller utvisning som inte längre går att överklaga. Det innebär till exempel att personen förlorar sin rätt till dagersättning och rätt att bo i ett asylboende som betalas av Migrationsverket. Lagändringen påverkar vuxna personer som inte bor tillsammans med barn som de har vårdnadshavaransvar för. Ensamkommande barn som har ett beslut om avvisning eller utvisning som inte längre går att överklaga påverkas av lagändringen dagen de fyller 18 år.⁶

Genomförande av EU:s omarbetade asylprocedurdirektiv

Syftet med direktivet är att se till att alla medlemsstater i EU behandlar asylansökningar på liknande sätt. Direktivet ska se till att beslut om skydd fattas snabbare, är mer rättvisa och håller högre kvalitet. Svensk lag behöver revideras på vissa områden för att Sverige fullt ut ska leva upp till kraven i direktivet. Asylprocedurdirektivet berör bland annat asylansökningar och beslut om avvisning.

Asylprocedurdirektivet angående ensamkommande barn

När det gäller ensamkommande barn föreslås följande. Ett beslut om avvisning med omedelbar verkställighet ska inte få verkställas förrän tidigast en vecka efter det att barnet fick del av beslutet. Detsamma ska gälla när ett ensamkommande barn nekas ny prövning. Vidare föreslås att det ska anges i lag att ensamkommande barn alltid ska ha rätt till ett offentligt biträde i asylärenden och

⁴ <http://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2016/07/nu-bli-r-sfi-en-del-av-komvux/>

⁵ <http://www.regeringen.se/artiklar/2016/02/fragor-och-svar-om-lagen-om-mottagande-av-vissa-nyanlanda-for-bosattning/>

⁶ <http://www.migrationsverket.se/Om-Migrationsverket/Nya-lagar-2016/Nyheter/2016-05-10-Andring-i-lagen-om-mottagande-av-asylsokande.html>

ärenden om ny prövning. Ensamkommande barn ska också omedelbart efter förordnandet av god man informeras om vem som har förordnats som god man. Informationen ska även lämnas till barnets boende och till barnets offentliga biträde om ett sådant har förordnats.⁷

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2017.

Förslag från EU-kommissionen gällande reglerna för asyl

EUs asyl- och migrationskommissionär Dimitris Avramopoulos har presenterat ett förslag till förändring av asylreglerna. Förslaget innebär att dagens direktiv ersätts med en förordning som gäller som lag direkt i länderna. Det innebär att en standard för asylprocesser i EU och även för hur asylsökanden ska få skydd definieras. Förslaget innebär vidare att reglerna kring asylprocessen blir tvingande samt att handläggningstiderna ska vara kortare och att ett asylbeslut som huvudregel ska fattas inom sex månader. Den tiden kan dock förlängas med tre månader om det kommer ett stort antal asylsökande. Dessutom införs en tidsfrist för att överklaga ett beslut. När det gäller ensamkommande barn ska dessa tilldelas en förmyndare senast fem dagar efter en ansökan. Kraven kommer också att öka på asylsökande att samarbeta med myndigheterna och lägga fram alla fakta och dokument som krävs för att fastställa personens identitet. I annat fall väntar sanktioner, som ska göra obligatoriska, och ytterst ett avslag på ansökan. Den som söker asyl måste även stanna i landet i väntan på att ansökan behandlas och inte resa till andra medlemsstater och söka asyl där. Förslaget ska processas genom ministerrådet och EU-parlamentet. Sveriges regering kommer också att analysera förslaget mer i detalj.⁸

Rätten till utbildning för asylsökande barn

Asylsökande barn har inte skolplikt i grundskola och grundsärskola men rätt till utbildning i dessa skolformer på samma villkor som barn med skolplikt i Sverige. Att inte ha skolplikt innebär att dessa barn inte behöver ansöka om ledighet eller om ett medgivande att fullgöra skolplikten på annat sätt. Kommunen kan inte heller vid ett asylsökande barns höga frånvaro förelägga vårdnadshavaren vid vite att se till att barnet kommer till skolan.

Dessa barn har även en grundläggande rätt till förskola motsvarande 525 timmar om året från höstterminen det år de fyller tre år och rätt till pedagogisk omsorg som erbjuds istället för förskola eller fritidshem. Om barnet skulle ha ett eget behov av förskola utifrån familjens situation eller om barnet av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd i form av förskola täcks inte den kostnaden av den statliga ersättning som kommuner kan få för utbildningskostnaderna. Kommunen kan dock i dessa fall ansöka om ersättning för extraordinära kostnader. Statlig ersättning utgår inte heller för kostnader för annan pedagogisk omsorg som erbjuds i stället för förskola eller fritidshem.

De har även rätt att gå i förskoleklass och har rätt till utbildning i gymnasieskola och gymnasiesärskola om de har påbörjat utbildningen innan de fyllt 18 år. De har inte rätt till utbildning i kommunal vuxenutbildning, särskild utbildning för vuxna eller utbildning i svenska för invandrare. Om de går i förskoleklass, grundskola eller grundsärskola har de rätt till fritidshem.⁹

Bedömning av en nyanländ elevs kunskaper; grundskola och grundsärskola

En nyanländ elevs kunskaper ska bedömas skyndsamt om en sådan bedömning inte är uppenbart onödig. Bedömningen ska utgöra underlag för rektors beslut om placering i årskurs och undervisningsgrupp samt vid planering av undervisningen och vid fördelning av undervisningstiden. En nyanländ elev får delvis undervisas i förberedelseklass under maximalt två års tid. En elevs

⁷ <http://www.regeringen.se/rattsdokument/lagratsremiss/2016/08/genomforande-av-det-omarbetade-asylprocedurdirektivet/>

⁸ <http://www.europaportalen.se/2015/03/eu-kommissionen-oppnar-asylansokan-pa-ambassader>

⁹ <http://skolverket.se/skolutveckling/larande/nyanlandas-larande/organisera-for-nyanlanda-elever-1.237657>

undervisning i förberedelseklass i ett visst ämne ska avbrytas så snart eleven bedöms ha tillräckliga kunskaper i svenska för att på heltid kunna delta i undervisningen i det ämnet i den undervisningsgrupp som eleven normalt hör till.¹⁰

Statlig ersättning för utbildningskostnader

Kommuner kan återsöka statlig ersättning för utbildningskostnader för asylsökande barn/unga.¹¹ Ersättning kan även ges till fristående förskola eller skola som har rätt till bidrag enligt skollagen. I sådant fall ska det belopp som betalas till kommunen utgöra det bidrag som kommunen ska lämna till den fristående förskolan eller skolan.¹²

Enligt skollagen 29 kap. 6§ är en hemkommun barnets folkbokföringskommun. Eftersom asylsökande barn inte är folkbokförda definieras deras hemkommun som den kommun i vilken de stadigvarande vistas. Det blir därmed den kommun där barnet vistas på till exempel ett hvb-hem, stödboende eller familjehem eller där barnen vistas tillsammans med sina vårdnadshavare i eget boende. Det är barnets hemkommun som ansvarar för att tillgodose barnets rätt till utbildning.¹³ Detta gäller för både ensamkommande barn och unga och för barn/unga som anländer med familj.

För asylsökande ensamkommande barn ansvarar Migrationsverket för att barnet anvisas en kommun som ska ordna boende och omsorg för barnet. Anvisningskommunen kan placera barnet i ett boende i den egna kommunen eller i en annan kommun. När anvisningskommunen placerar barnet i ett boende i en annan kommun blir det den kommun där boendet är beläget, och där barnet därmed stadigvarande vistas, som räknas som barnets hemkommun och som därmed är ansvarig för barnets utbildning och därmed för utbildningskostnaderna. För ett asylsökande barn i familj anvisas inte en kommun som ska ordna boende på motsvarande sätt som för ett ensamkommande barn. Barnet kan bo i en kommun på till exempel en av Migrationsverkets förläggningar eller vistas i eget boende tillsammans med sina vårdnadshavare. Den kommun där barnet stadigvarande vistas räknas, på samma sätt som för ensamkommande barn, som barnets hemkommun och blir den kommun som ansvarar för barnens utbildning och därmed för utbildningskostnaderna.

Den 26 februari 2016 enades Utbildningschefs nätverket om en gemensam rekommendation kommunerna emellan gällande hantering av återsökning av statlig ersättning från Migrationsverket för utbildningskostnader för asylsökande barn och unga. Rekommendationen innebär att den kommun där de asylsökande barnen/de unga stadigvarande vistas (hemkommunen) återsöker ersättning för utbildningskostnader från Migrationsverket samt att denna rekommendation ska gälla tills eventuell förändring av tillämpliga lagar och regler sker. Beslutshandlingarna finns tillgängliga via GRs hemsida.¹⁴

Denna fråga berörs även av SKL i cirkulär 16:2 (dnr 15/3035) *Kostnadsansvaret för stödinsatser avseende barn och ungdomar som är placerade eller vistas i annan kommun.*¹⁵

---

¹⁰ Skollagen 3 kap. 12 c-f §§

¹¹ Förordning (2002:1118) om statlig ersättning för asylsökande m.fl. 5§

¹² Förordning (2002:1118) om statlig ersättning för asylsökande m.fl. 6§

¹³ Skollagen 8 kap. 12§, 9 kap. 12§, 10 kap. 24§, 11 kap. 24§, 12 kap. 24§, 15 kap. 30§ och 18 kap. 27§

¹⁴ <http://www.grkom.se/toppmenyn/dettajobbargrmed/skolautbildning/utbildningschefsnetverket/utbildningschefsnetverketaktuelltarkiv/motesdokumentutbildningschefsnetverketuc20160226.5.59d11b93152fdaedc0eca9e5.html>

¹⁵ <http://skl.se/ekonomijuridikstatistik/juridik/offentligrattovrig/skoljuridik/skoljuridik/fordelningavkostnadsansvarmellankommuner.8023.html>

Ensamkommande barn och unga

Ändringar i fråga om sysselsättning för asylsökande och kommunplacering av ensamkommande barn, Ds 2016:21

I promemorian framhålls att kommuner i första hand bör bygga upp verksamhet för mottagandet av ensamkommande barn i den egna kommunen. Utgångspunkten bör vara att den anvisade kommunen placerar barnet i ett boende i den egna kommunen och härigenom också har det sammanhållna ansvaret för barnet. Förslaget innebär att en kommun som har anvisats att ta emot ett ensamkommande barn endast får placera barnet i ett boende i en annan kommun om kommunerna ingått en särskild överenskommelse om placering. Förslaget innebär vidare att undantag från detta får göras om placeringen sker med stöd av lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga eller med stöd av socialtjänstlagen i fråga om barn med motsvarande vårdbehov eller det finns synnerliga skäl. När det finns synnerliga skäl krävs godkännande från länsstyrelsen och boende begränsas då till boende i en annan kommun inom länet. Om det saknas lämpligt boende i annan kommun inom länet eller om länsstyrelsen inte lämnar sitt godkännande bör det ankomma på anvisningskommunen att tillgodose vårdbehovet inom kommunen. Förslaget att införa ett krav på godkännande från länsstyrelsen är ett sätt att begränsa möjligheten att placera ensamkommande barn i annan kommun till situationer då det är nödvändigt till följd av att kommunen inte skäligen kan förväntas tillgodose barnets vårdbehov.

I promemorian konstateras följande. År 2015 var 34 % av alla asylsökande ensamkommande barn placerade i boenden i andra kommuner än anvisningskommunen. Med nuvarande reglering finns risk för att de kommuner där det finns etablerade boenden för ensamkommande barn och unga får bära ett oproportionerligt stort ansvar för ensamkommande barn till följd av att andra kommuner väljer att placera ett stort antal barn på dessa boenden. Detta medför en ojämn fördelning av ensamkommande barn mellan landets kommuner. Det leder även till sämre planeringsförutsättningar och ett utökat ansvar för mottagandet. Detta leder i sin tur till merkostnader för den kommun där barnet placeras i boende, inte minst i fråga om skolgång. Det leder även till merkostnader för anvisningskommunen till följd av att det ofta blir mer krävande att fullgöra ansvaret för de barn som är placerade på längre geografiskt avstånd.

Det konstateras att förslaget innebär en begränsning av en kommuns möjlighet att välja placering och att det därmed innebär en inskränkning i den kommunala självstyrelsen. Bedömningen görs att det allmänna intresset dock väger över och att inskränkning inte bedöms gå utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till de ändamål som föranlett den. Detta då syftet med förslaget är att uppnå en jämnare fördelning av ansvaret för mottagande av ensamkommande barn mellan landets kommuner.

Promemorian har varit ute på remiss och sista dag för inlämnande av remissvar var den 12 augusti. Lagändringarna berör lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. (LMA) och föreslås träda i kraft den 1 januari 2017. Enligt förslaget ska äldre föreskrifter fortfarande gälla för placeringar av ensamkommande barn som skett före ikraftträdandet i en annan kommun än den kommun som har anvisats av Migrationsverket.¹⁶

---

¹⁶ <http://www.regeringen.se/remisser/2016/06/remiss-ds-201621-andringar-i-fraga-om-sysselsattning-for-asylsokande-och-kommunplacering-av-ensamkommande-barn/>

Promemoria 2016-06-21: Ett nytt ersättningssystem för mottagandet av ensamkommande barn och unga

I promemorian lyfts att dagens ersättningssystem har lett till ett svåröverskådligt och administrativt betungande regelverk. Det stora antalet ensamkommande barn och unga innebär att behovet av att förenkla regelverket, dämpa kostnadsutvecklingen och minska den administrativa bördan är stort. Därför föreslås att ersättningen för mottagande av ensamkommande barn i större utsträckning ska utgöras av schabloner som inte är kopplade till överenskommelser med Migrationsverket eller till placeringsform. Ersättningarna bör även kunna betalas ut automatiskt, utan ansökningsförfarande, i så stor utsträckning som möjligt.

Departementspromemorian har varit ute på remiss och sista dag för inlämnande av remissvar var den 24 augusti. SKL, som är en av remissinstanserna, har publicerat sitt remissvar på hemsidan.¹⁷ Det nya ersättningssystemet föreslås träda i kraft den 1 januari 2017.¹⁸

Migrationsverket säger upp överenskommelser om mottagande av ensamkommande barn

Regeringen planerar att fatta beslut om ett nytt ersättningssystem för mottagande av ensamkommande barn. Ersättningssystemet är tänkt att börja gälla från och med den 1 januari 2017. Det nya systemet för ersättningar kommer inte längre att utgå från överenskommelser mellan Migrationsverket och kommunerna. För att underlätta en övergång till det nya systemet kommer Migrationsverket därför säga upp samtliga överenskommelser om mottagande av ensamkommande barn.¹⁹

Brister i bemötandet av ensamkommande barn

IVO (Inspektionen för vård och omsorg) och Rädda Barnen lyftet frågan om brister i bemötandet hos personal på boenden för ensamkommande barn.²⁰

En ny anvisningsmodell för asylsökande ensamkommande barn och unga

För att skapa en jämn fördelning över landet har Migrationsverket tagit fram en ny modell för hur anvisningar ska fördelas mellan länen och kommunerna. Den nya modellen började tillämpas den 1 april 2016. Anvisningsmodellen för ensamkommande barn innebär att varje kommun tilldelas en viss andel. Denna andel ska ställas i relation till totalt antal gjorda anvisningar från 1 januari 2016 och framåt. Andelen är uträknad utifrån kommunens folkmängd, mottagande av nyanlända, mottagande av ensamkommande barn och antalet dygn i Migrationsverkets mottagningssystem inom kommunens gränser under föregående kalenderår.²¹

Nya GRannar: Projekt inom GR kring ensamkommande barn och unga

Projektet syftar till att ge personal som arbetar gentemot ensamkommande barn och unga bättre verktyg och stärkt kompetens för att kunna möta barnen med en långsiktig målorienterad omsorg

---

¹⁷ <http://skl.se/tjanster/press/nyheter/nyhetsarkiv2016/statenmasteersattakostnaderforensamkommande.9748.html>

¹⁸ <http://www.regeringen.se/rattsdokument/departementsserien-och-promemorior/2016/06/ett-nytt-ersattningssystem-for-mottagandet-av-ensamkommande-barn-och-unga/>

¹⁹ <http://www.migrationsverket.se/Andra-aktorer/Kommuner/Om-ensamkommande-barn-och-ungdomar/Mottagande-av-ensamkommande-barn.html>

²⁰ <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=6470225>

²¹ <http://www.migrationsverket.se/Andra-aktorer/Kommuner/Nyhetsarkiv/Nyhetsarkiv-for-kommuner/2016-04-01-Ny-anvisningsmodell-for-ensamkommande-barn-fran-1-april.html>

som präglas av ett ställföreträdande föräldraskap, ett respektfullt förhållningssätt och god omsorg med hög kvalitet.²²

Samlad information om ensamkommande barn via Länsstyrelserna

Länsstyrelserna har samlat information till personal och frivilliga som kommer i kontakt med ensamkommande på en gemensam portal; Information om Sverige. Portalen innehåller information om organisationer och olika skrivelser och rapporter med fokus på ensamkommande barn/unga.²³

Uppdrag till Länsstyrelserna att göra en nationell kartläggning av ensamkommande barn som försvinner

Eftersom kunskapen om de ensamkommande flyktingbarn som försvinner under asylprocessen är bristfällig har länsstyrelserna fått i uppdrag av regeringen att genomföra en nationell kartläggning. Uppdraget går även ut på att hitta åtgärder som förebygger att barnen försvinner och att de barn som inte får uppehållstillstånd ska återvända till sina hemländer. Resultatet ska spridas till bland annat kommuner, landsting och myndigheter. Uppdraget ska utföras i samverkan med Migrationsverket, Polismyndigheten, Socialstyrelsen, Statens skolverk samt Sveriges Kommuner och Landsting. Man har konstaterat att barnen är mest utsatta i början av processen. De försvinner ofta i ankomstkommunen eller på transitboenden då de inte har hunnit få god man än. 470 barn registrerades som avvika under 2015 i Migrationsverkets statistik. Mörkertalet bedöms dock som stort.

Kartläggningen och föreslagna åtgärder ska redovisas den 15 december 2016, medan spridningen av metoder och resultat får ytterligare ett år på sig.²⁴

Uppdrag till Barnombudsmannen kring varför ensamkommande barn försvinner

Uppdraget innebär att Barnombudsmannen ska lyssna på de barn som har kommit tillbaka efter att ha avvikit, om de omständigheter som är kopplade till deras försvinnande. Myndigheten ska sedan sammanfatta informationen som framkommer i dialogen med barnen i en rapport som ska spridas till berörda myndigheter, kommuner och övriga aktörer som arbetar med eller för ensamkommande barn. Under arbetet med uppdraget ska Barnombudsmannen beakta Länsstyrelsernas uppdrag kring ensamkommande barn som försvinner, se ovan.

Uppdraget ska redovisas till Socialdepartementet senast 15 december 2017.²⁵

Rapport från Barnombudsmannen: Barn på flykt - Barns och ungas röster om mottagandet av ensamkommande

I rapporten beskrivs ensamkommande barn och ungas erfarenheter och upplevelser av att bo på ankomstboenden. De barn/unga som intervjuats för rapporten var i åldern 9-18 år.²⁶

---

²² <http://www.grkom.se/toppmenyn/dettajobbargrmed/valfard/nyhetsarkivvalfard/nyhetervalfard/nytteuprojektkompetensutvecklingforpersonalsomjobbargentemotensamkommandebarnochunga.5.69e6c99f152ca466e47ed3c8.html>

²³ <http://www.informationsverige.se/Svenska/Barn-och-foraldrar/Sidor/Information-till-personal-och-frivilliga.aspx>

²⁴ <http://www.regeringen.se/regeringsuppdrag/2016/02/uppdrag-om-ensamkommande-barn-som-forsvinner/>

²⁵ <http://www.regeringen.se/regeringsuppdrag/2016/06/uppdrag-om-varfor-ensamkommande-barn-forsvinner/>

²⁶ <https://www.barnombudsmannen.se/barnombudsmannen/publikationer/ovriga-publikationer/barn-pa-flykt---barns-och-ungas-roster-om-mottagandet-av-ensamkommande/>

Folkhögskolespåret²⁷

Avsikten med Folkhögskolespåret är att utifrån bakgrund och behovsanalys vidareutveckla och implementera folkhögskolan som ett alternativ för ensamkommande ungdomar 16-21 år som innefattar utbildning, boende, socialt stöd, språkinläring, nätverkande och en början på etablering på arbetsmarknaden. Avsikten är att kommunerna ska få verktyg för genomförande och stöd i samverkande processer både internt i kommunen och externt med folkhögskolorna. Projektet har utvecklat operativa insatser som handledning av boendepersonal, bistått med stöd och kunskap till handläggare, och diskuterat ungdomarnas nivå på grundskola/gymnasium utifrån folkhögskolans kriterier.²⁸

I början av år 2016 bjöd GR in regionens folkhögskolor och ansvariga i kommunerna för ensamkommande ungdomars boende och utbildning till en informationsträff om Folkhögskolespåret. Det har resulterat i att sex folkhögskolor i Västra Götaland nu erbjuder platser till ensamkommande ungdomar: Nordiska folkhögskolan, Dalslands folkhögskola, Wendelsbergs folkhögskola, Hjo folkhögskola, Fristads folkhögskola och Hjälmared folkhögskola.²⁹

Kunskapsguiden

Kunskapsguiden³⁰ är en nationell plattform som samlar kunskap inom evidensbaserad praktik, missbruk och beroende, psykisk ohälsa och vård och omsorg om äldre. Syftet med Kunskapsguiden är att underlätta kunskapsstyrning, kunskapsspridning och kunskapsinhämtning samt att främja personal på alla nivåer som arbetar med hälsa, vård och omsorg att använda den mest aktuella kunskapen och de bästa metoderna och modellerna. På Kunskapsguidens hemsida finns information kring ensamkommande barn samlat. Kunskapsguiden är utgiven av Socialstyrelsen i samverkan med Folkhälsomyndigheten, Forte, Läkemedelsverket, Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (SBU), Sveriges Kommuner och Landsting (SKL), och Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket (TLV).

Rapporter och material

Nyanlända barn och den svenska mottagningsstrukturen

Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd (Forte) har publicerat kunskapsöversikten *Nyanlända barn och den svenska mottagningsstrukturen*³¹. Rapporten fokuserar på mottagningen av nyanlända barn i åldern 0-18 år under hösten 2015 och identifierar olika problem och utmaningar som uppstår inom och mellan de olika aktörer som är involverade i mottagandet av de nyanlända barnen. Ett av de verksamhetsområden som omfattas av kunskapsöversikten är utbildningsområdet. Materialet till rapporten har bland annat inhämtats genom intervjuer med aktörer involverade i mottagandet i fyra kommuner; Malmö, Laxå, Botkyrka och Boden. I rapporten lyfts sju utmaningar fram:

- Hantera effekter av väntetider och osäkerhet
  - Långa väntetider leder bland annat till försenad skolplacering
  - Vikten av skolplacering som en trygghetsfaktor
- Minimera risk för utanförskap
  - Risk för parallell vardag för nyanlända barn, jämfört med andra jämnåriga barn, på grund av fördröjd och försvårad integrationsprocess

²⁷ <https://www.delegia.com/app/Data/ProjectImages/7830/5. Stockholm SKL 7 juni Tobias Hedqvist.pdf>

²⁸ <http://www.folkhogskolesparet.se/>

²⁹ <http://www.grkom.se/toppmenyn/dettajobbargrmed/valfard/nyhetsarkivvalfard/nyhetervalfard/folkhogskoletparetalternativforensamkommandeungdomar.5.2fb7ef24154346a8a8a56b67.html>

³⁰ <http://www.kunskapsguiden.se/barn-och-unga/Teman/ensamkommande-barn-och-unga/Sidor/Default.aspx>

³¹ <http://forte.se/publikation/nyanlanda-barn-och-den-svenska-mottagningsstrukturen/>

- Skapa gränsöverskridande synsätt på integration
  - Utveckla integrationsarbetet så att det motverkar att integration uppfattas som anpassning och istället inbjuder till gränsöverskridande synsätt.
- Motverka att nyanlända barn i familj faller mellan stolarna
  - Jämfört med ensamkommande barn framstår barn i familj som en mer utsatt grupp då det är större risk för att dessa barn faller mellan stolarna när det gäller insatser som exempelvis skola.
- Öka samverkan mellan det offentliga och det civila samhället
  - Här lyfts bland annat de hinder som finns för nyanlända barn när det gäller tillträde till exempelvis idrottsaktiviteter.
- Hantera otydlig ansvarsfördelning
  - Här berörs problem som kan uppstå då ensamkommande barn är placerade i boende i annan kommun än anvisningskommunen.
- Olika aktörer har olika villkor att förhålla sig till
  - Här berörs vikten av att utveckla samverkan mellan de olika aktörerna med fokus på ansvarsfördelning.

Bland annat hänvisas till forskning om utbildning för nyanlända barn utifrån olika aspekter, exempelvis:

- Skolan erbjuder en struktur, en plats för sociala kontakter, möjlighet att läsa sig svenska och forum för att skapa möjligheter för framtiden
- Organiseringen av förberedelseklasser
- Asylsökande barns position i skolan
- Övergången mellan förberedelseklass och reguljär klass
- Hur skiftande kunskaper i svenska språket påverkar eleverna
- Nyanlända gymnasieelevers inställning till idrottsundervisning
- Mottagande i förskolan

Vägledningsmaterial från Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) har utarbetat ett vägledningsmaterial för kommuner och civilsamhället; *Samla kraft – En vägledning för kommuner och civilsamhället om samverkan kring insatser för nyanlända*.³² Syftet med materialet är att ge vägledning för samverkan mellan offentliga organisationer och civilsamhället kring mottagande av asylsökande och kring nyanländas etablering. Skriften riktar sig framför allt till kommuner och till det civila samhällets organisationer på lokal nivå.

Möta barn på flykt

Unicef har gett ut boken *Möta barn på flykt*. Målgrupper är bland annat personal inom förskola och skola. Boken finns att ladda ner som rapport på Unicefs hemsida.³³

Två aktuella kvalitetsgranskningar från Skolinspektionen

Skolinspektionen genomför just nu två granskningar som berör utbildning för nyanlända elever.

Utbildning på språkinträdning i gymnasieskolan

Granskningen genomförs i 42 skolenheter i hela landet. Skolbesöken pågår från april till oktober 2016. Målet med granskningen är att granska om elevernas utbildningsbehov på

³² <http://www.mucf.se/publikationer/samla-kraft>

³³ <https://unicef.se/rapporter-och-publikationer/mota-barn-pa-flykt>

språkin introduktionsprogrammet tillgodoses, och att eleverna på detta program får stöd och vägledning under sin utbildning och inför fortsatta studier och yrkesliv.³⁴

Skolhuvudmäns mottagande av nyanlända elever

Syftet med granskningen är att bedöma huvudmännens mottagande av nyanlända elever i grundskolan. De huvudsakliga frågeställningarna berör uppföljning, analys, förbättringsåtgärder, kunskapsbedömning, intern samverkan och användandet av resultatet från genomförda bedömningar. Ett antal huvudmän kommer besökas under höstterminen 2016 och resultaten i form av en övergripande rapport kommer att publiceras våren 2017. Projektet förväntas bidra till att belysa goda exempel och möjliga utvecklingsområden och på så sätt bidra till att arbetet med nyanlända elever förbättras hos alla huvudmän och grundskolor som tar emot nyanlända elever.³⁵

Information och rapporter från SKL

Vägledningmaterial Nyckeltal med barn och unga i fokus

Nyckeltal med barn och unga i fokus är framtagen av SKL. Rapporten innefattar 20 nyckeltal som speglar barn och ungas situation i kommunerna gällande utbildning, fritid, insatser från socialtjänsten och socialt utanförskap. Materialet syftar till att stimulera kommuner till att ta ett helhetsgrepp kring barn och unga, över områdesgränserna. Nyckeltalen omfattar barn och unga i ett helhetsperspektiv där nyanlända barn och unga är en del.³⁶

Information kring aktiviteter och åtgärder som görs av kommuner

I syfte att underlätta för erfarenhetsutbyten och utveckling i kommuner publicerar SKL information om åtgärder och utvecklingsarbeten som genomförs av kommuner runt om i Sverige. Här samlas information kring åtgärder inom arbetsmarknads- och utbildningsinsatser, barn, unga, familj och skola, bostäder och bosättning, hälsa, kommuner och landsting som arbetsgivare, samverkan med civila samhället samt styrning, beredskap och strategiskt arbete.³⁷

Skolgång för nyanlända elever

SKL har även tagit fram rapporten *Skolgång för nyanlända elever*. Inspirationsmaterialet bygger på intervjuer med personer i kommuner, såväl på förvaltningsnivå som på skolnivå. Här finns exempel på hur några kommuner har valt att organisera mottagandet av nyanlända elever och hur de arbetar för att ge dem så goda förutsättningar som möjligt för lärande och skolgång.³⁸

SKL:s förslag för att underlätta asyl- och flyktingmottagandet i kommuner och landsting

SKL föreslår olika regeländringar med anledning av flyktingsituationen. Bland annat föreslås att systemet med gode män för ensamkommande barn bör ses över, att tillfälliga och flexibla lösningar för asylsökande barns skolgång bör tillåtas och att en rätt att examinera elever på engelska bör införas. Skrivelsen som sammanfattar SKL:s förslag uppdaterades per 1 juli.³⁹

---

³⁴ <https://www.skolinspektionen.se/sv/Tillsyn--granskning/Kvalitetsgranskning/Skolinspektionen-granskar-kvaliteten/sprakintroduktion1/>

³⁵ <https://www.skolinspektionen.se/nyanlanda>

³⁶ http://skl.se/download/18.538719a2153858aa291200e3/1458729331167/Nyckeltal_barn_webb.pdf

³⁷ <http://skl.se/integrationsocialomsorg/asylochflyktingmottagandeintegration/idebankforintegrationsarbetet.1091.html>

³⁸ <http://webbutik.skl.se/sv/artiklar/skolgang-for-nyanlanda-elever.html>

³⁹ <http://skl.se/download/18.37ea390515506e6cb07f17fe/1467372591832/Version+2016-07-01+Behov+av+regelandr+ingar+maa+flyktingsituationen+SKL.pdf>

Information och rapporter från Skolverket

Nyanlända elevers rätt till utbildning

Skolverket har publicerat ett antal filmer kring nyanlända elevers rätt till utbildning. Filmerna sammanfattar de allmänna råden om utbildning för nyanlända elever.⁴⁰

Tio procent av skolorna har tagit emot hälften av de nyanlända eleverna

Skolverket konstaterar att närmare hälften av de nyanlända eleverna går i skolan i 29 av landets 290 kommuner. En analys av elevstatistik för grundskolan visar också att ökningen av antalet nyanlända elever främst skett i kommunala skolor. Det är framför allt i mindre kommuner som andelen nyanlända i skolorna ökat. Statistiken samlades in i oktober 2015.⁴¹

Rapport kring introduktionsprogrammet Språkintröduktion

Skolverket har haft i uppdrag att följa upp introduktionsprogrammet Språkintröduktion. Uppdraget har bland annat fokuserat på analys av genomströmning och övergång till nationellt program. Av rapporten framgår bland annat att språkintröduktion är störst av de fem introduktionsprogrammen, att över hälften av eleverna gått kvar på språkintröduktion ett år efter studiestart samt att två år efter studiestart har omkring en fjärdedel av eleverna gått kvar på språkintröduktion och ungefär lika många har börjat på ett nationellt program.

Rapporten visar på att arbetet med språkintröduktion präglas av att antalet nyanlända ungdomar ökat snabbt på kort tid och att detta har inneburit att långt ifrån allt har fallit på plats vad gäller organisation och innehåll. Till de största utmaningarna hör rekrytering av personal, samverkan mellan verksamheter inom och utanför skolan, bedömningen av utbildningsbakgrund samt den heterogena elevgruppen. Skolverket lyfter att det krävs insatser inom och samverkan mellan såväl det utbildningspolitiska som arbetsmarknadspolitiska området, för en snabbare och mer effektiv integration av nyanlända ungdomar i svensk utbildning och på arbetsmarknaden.⁴²

Forskning kring asylsökande och nyanlända barn och unga

Nedan nämns ett axplock från den forskning som bedrivs inom området asylsökande och nyanlända barn och unga.

Nyanlända barns deltagande i språkliga händelser i förskolan

Ellinor Skaremyrs (Karlstads universitet) forskning kring nyanlända barn i förskolan visar att barn som nyligen kommit till Sverige kombinerar det verbala språket med kroppsspråket.⁴³

Utan given hemvist - Barnperspektiv i den svenska asylprocessen

Lisa Ottossons (Stockholms universitet) avhandling har syftet att studera barns ställning i svenskt asylmottagande och barnens egna erfarenheter av tiden som asylsökande.⁴⁴

---

⁴⁰ https://www.youtube.com/playlist?list=PLoRTp-jkn2OjQDNqYJ7OuJG5zvWcGWG-W&utm_source=Skolverkets%20nyhetsbrev&utm_medium=email&utm_content=unspecified&utm_campaign=unspecified

⁴¹ http://www.skolverket.se/om-skolverket/press/pressmeddelanden/2016/pressmeddelanden-2016-1.244816/tio-procent-av-skolorna-har-tagit-emot-halften-av-de-nyanlanda-eleverna-1.250083?utm_source=Skolverkets%20nyhetsbrev&utm_medium=email&utm_content=unspecified&utm_campaign=unspecified

⁴² http://www.skolverket.se/om-skolverket/publikationer/visa-enskild-publikation?_xurl_=http%3A%2F%2Fwww5.skolverket.se%2Fwtpub%2Fws%2Fskolbok%2Fwtpubext%2Ftrycksak%2FRecord%3Fk%3D3622

⁴³ <https://www.kau.se/nyheter/barn-lar-av-barn>

Research and capability in inclusion and welfare (RCIW), Högskolan i Borås

RCIW⁴⁵ är ett forskningsprogram vid Högskolan i Borås med fokus på inkludering. RCIW är en samarbetsarena med uppgift att vidareutveckla området inkludering i utbildning och samhälle och därmed svara upp på kraven om en hållbar samhällsutveckling där särskilt utsatta grupper står i fokus. Bland annat bedrivs följeforskning gällande kommuners strategier kring arbetet med nyanlända barn.⁴⁶

Forskning kring olika perspektiv på flyktingsituationen, Göteborgs universitet

Vid Göteborgs universitet bedrivs forskning inom olika områden som har koppling till flyktingsituationen; exempelvis asylsökande barn, flyktingskap och trauma, ensamkommande barn, modersmålsundervisning och undervisning och mottagande av nyanlända elever.⁴⁷ Via universitetets hemsida kan man hitta olika forskningspublikationer inom området migration.⁴⁸

Barn- och ungdomar i utsatta livssituationer, Stockholms universitet

Barn- och Ungdomsvetenskapliga institutionen vid Stockholms universitet ansvarar för ett forskningsområde benämnt "Barn och ungdomar i utsatta livssituationer". Professor Ann-Christin Cederborg tillsammans med professor Nihad Bunar ansvarar för forskningsområdet. En tvärvetenskaplig forskningsgrupp där forskarna har en bakgrund inom psykologi, sociologi, juridik, pedagogik, barn och ungdomsvetenskap samt antropologi arbetar inom forskningsområdet. Fokus för forskningsområdet är bland annat ensamkommande barn, asylsökande barn i familj och nyanländas lärande.⁴⁹

Forskning kring nyanlända, Nationellt centrum för svenska som andraspråk vid Stockholms universitet

Nationellt centrum för svenska som andraspråk publicerar olika avhandlingar, uppsatser och rapporter inom området nyanlända från universitet och högskolor eller rapporter från Skolverket och andra myndigheter.⁵⁰

Samlad forskningsinsats kring barn, migration och integration vid Barnrättscentrum, Stockholms universitet

Syftet med satsningen är att öka kunskapen och fördjupa förståelsen för de komplexa verkningar och uttryck som aktualiseras av den snabbt förändrade samhällsutvecklingen. Satsningen är fakultetsöverskridande och ska möjliggöra externa mötesplatser för frågor om barn, migration och integration, exempelvis med relevanta myndigheter och organisationer.⁵¹

---

⁴⁴ <http://www.buv.su.se/forskning/intervjuer/sv%C3%A5rt-leva-som-vanligt-f%C3%B6r-asyls%C3%B6kande-barn-i-familj-1.275874?cache=%2F2.20372>

⁴⁵ <http://www.hb.se/Forskning/Program/RCIW---Research-and-Capability-in-Inclusion-and-Welfare/>

⁴⁶ <http://www.hb.se/Forskning/Program/RCIW---Research-and-Capability-in-Inclusion-and-Welfare/RCIW---Nyheter/2015/Forskare-foljer-projekt-med-nyanlanda-elever-for-bättre-villkor/>

⁴⁷ <http://www.gu.se/media/expertarkivet/expert--flyktingkrisen>

⁴⁸ <http://www.gu.se/omuniversitetet/refugees/Forskning-som-ger-kunskap-om-migration>

⁴⁹ <http://www.buv.su.se/forskning/forskningsomr%C3%A5den/barn-och-ungdomar-i-utsatta-livssituationer-1.179914?cache=%2F2.20372>

⁵⁰ <http://www.andrasprak.su.se/nyanl%C3%A4nda-elever/forskning>

⁵¹ <http://www.jurfak.su.se/barnrattscentrum/om-oss/nyheter/barnr%C3%A4ttscentrum-v%C3%A4rd-f%C3%B6r-fakultets%C3%B6verskridande-projekt-om-barn-migration-och-integration-1.282743>

Satsning på flyktingforskning, Malmö högskola

Fokus kommer bland annat att vara på språkinläring, nyanländas behov av utbildning och snabbspåret för lärare där högskolan genom följeforskning kommer att undersöka frågan om snabbspåret fyller sitt syfte.⁵²

Projekt Näktergalen, Högskolan i Halmstad m.fl.

Projektet innebär att studenter från högskolan blir mentorer åt ensamkommande ungdomar. Syftet är att stödja ungdomarna i deras integration i det svenska samhället. Projektet är ett samarbete mellan Högskolan i Halmstad, Halmstads kommun, Region Halland och Länsstyrelsen.⁵³

Aktuella projekt inom GR Utbildning

Inväst – Integration i Västsverige

Med fokus på språket som nyckel till ett aktivt deltagande i samhället är syftet att stärka kvaliteten inom sfi-verksamheter. Projektet syftar vidare till att stärka mottagarorganisationers kompetens i mottagandet av nyanlända. Detta i syfte att medarbetare genom ökade kunskaper, en starkare arbetsorganisation och ett kollegialt lärande ska kunna bidra till att förbättra förutsättningarna för nyanlända att bli framgångsrika och aktiva deltagare i samhällslivet. Projektet kommer att pågå under år 2016-2019.⁵⁴

Plug In 2.0

Plug In 2.0 har som övergripande målsättning att minska studieavbrotten från gymnasieskolan och få fler att fullfölja sina studier. Ungdomar som har hoppat av skolan eller är i riskzon för avhopp är målgruppen för projektet. Inom Plug In 2.0 finns möjligheten att arbeta med ungdomar från 15 års ålder, vilket innebär att fokus på övergångar från grundskolan till gymnasieskolan är möjligt. Nyanlända ungdomar är en specifik målgrupp, som GR har valt att lägga extra fokus på fr.o.m. ht 2016.

Definitioner och begrepp

Asylsökande enligt Migrationsverket⁵⁵

En asylsökande är en person som tagit sig till Sverige och sökt skydd. Han eller hon har inte fått ett slutligt svar på sin ansökan om asyl. Under tiden en ansökan prövas är den asylsökande inskriven i Migrationsverkets mottagningssystem. Personen får ett LMA-kort av Migrationsverket som bevis på att han eller hon har rätt att vara i Sverige under tiden ansökan handläggs. LMA står för Lagen om mottagande av asylsökande.

Nyanländ enligt Migrationsverket

En nyanländ person är någon som är mottagen i en kommun och har **beviljats uppehållstillstånd** för bosättning på grund av flyktinskäl eller andra skyddsskäl till exempel kvotflykting, massflykting och tribunalvittne, **men även av synnerligen eller särskilt ömmande omständigheter**. Även anhöriga till dessa personer anses vara nyanlända. En person är nyanländ under tiden som han eller hon omfattas av lagen om etableringsinsatser, det vill säga två till tre år.

⁵² <http://mah.se/Nyheter/Nyheter-2016/Satsar-an-mer-pa-flyktingforskning/>

⁵³ <http://www.hh.se/akademinforlarandehumanioraochsamhalle/samverkan/projektnaktergalen.65442441.html>

⁵⁴ http://www.grkom.se/toppmenyn/omgrgoteborgsregionen/nyheterpress/nyheter/invastnytteuprojektforatts_tarkasvenskaforinvandradesfiivastsverige.5.452d4601155aa8493c19db2.html

⁵⁵ <http://www.migrationsverket.se/Andra-aktorer/Kommuner/Statlig-ersattning/Vanliga-begrepp.html>

Nyanländ enligt skollagen 3 kap. 12a§

Definition av nyanländ

12 a § Med nyanländ avses i denna lag den som

1. har varit bosatt utomlands,
2. nu är bosatt i landet, och
3. har påbörjat sin utbildning här senare än höstterminens start det kalenderår då han eller hon fyller sju år.

En elev ska inte längre anses vara nyanländ efter fyra års skolgång här i landet. Som bosatt utomlands anses den som inte anses bosatt i landet enligt 29 kap. 2 §. Lag (2015:246).

Tillämpningsområde för bestämmelser som rör nyanlända och vissa andra elever.

Nyanlända barn och vuxna

Förenklade och mer effektiva processer för nyanlända

Sedan hösten 2013 har ett antal aktörer som är involverade i processer kring nyanlända gällande migration, introduktion, etablering och återvändande deltagit i ett gemensamt arbete i syfte att underlätta etableringsprocesserna. En målsättning har varit att hitta enklare och smidigare vägar för den nyanlända genom att kvaliteten, servicen och effektiviteten skulle förbättras. Arbetet mynnade bland annat ut i det myndighetsgemensamma pilotprojektet Mötesplatser och information.

Under år 2015 har aktörerna genomfört pilotprojektet på fyra orter; Alingsås, Borlänge, Ljusdal och Norrköping. Under år 2016 deltar Norrköping, Ljusdal, Växjö, Gävle och Helsingborg. Ambitionen är att öka antalet orter. I projektet samarbetar myndigheter och kommuner på lokala servicekontor och deras stöd anpassas till individen.⁵⁶ Exempelvis har de nyanlända kunnat ansöka om förskola och skola på servicekontoren. De myndigheter som ingår i arbetet är Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Migrationsverket, Pensionsmyndigheten och Skatteverket. Dessa myndigheter har nu fått i uppdrag av regeringen att, i samråd med Sveriges Kommuner och Landsting, fortsätta det påbörjade arbetet med att utveckla denna verksamhet.⁵⁷

Uppdraget ska pågå till och med den 31 december 2017. Resultatet av genomförd verksamhet och beräknad samhällsekonomisk effekt ska redovisas senast den 28 februari 2018.

Omfattningen på allmän förskola för asylsökande barn

Sveriges Radio har kontaktat de tio kommuner som enligt Migrationsverkets siffror tar emot flest asylsökande barn upp till sex år i syfte att se hur mycket tid barnen går i förskola. Bland de kontaktade kommunerna erbjuds från 15 upp till 40 timmar i veckan.⁵⁸

Flyktingbarnteam

I Västra Götalandsregionen finns ett flyktingbarnteam som är beläget i Gamlestan i Göteborg. Teamet har nu fått ett utökat uppdrag i att hjälpa till och stötta upp med kunskap i hela regionen. Målgruppen är barn med flyktingbakgrund som har både medicinska och psykiska besvär och svårigheter. Psykolog och läkare kommer att finnas i teamet. Teamet ska alltså inte ersätta annan vårdnivå men däremot kunna titta på det fysiska och psykiska i kombination och där det handlar om

⁵⁶ <https://skl.se/integrationsocialomsorg/asylochflyktingmottagandeintegration/samverkanintegration/motesplatserochinformation.9395.html>

⁵⁷ <http://www.regeringen.se/contentassets/f54adbd02b5c41fcaa5a691bfda106d5/uppdrag-om-forenklade-och-mer-effektiva-processer-for-nyanlanda>

⁵⁸ <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=6429541>

mer komplexa vårdssituationer.⁵⁹ I uppdraget ingår att utbilda fler i regionen i hur man möter barn med en flyktingbakgrund i till exempel skola, inom vården och på HVB-boenden. De barn som kommer till flyktingbarnteamet träffar samtidigt läkare, sjuksköterska och psykolog eller socionom i syfte att kunna möta två problem vid samma besök. Verksamheten innebär en sammanslagning av BUP och en barnmedicinsk avdelning. De barn som har en problematik ska få sin vård inom andra vårdinstanser.⁶⁰

Avveckling av tillfälliga asylboenden

Enligt Migrationsverkets senaste prognos bedömer myndigheten att färre personer kommer att söka skydd i Sverige de kommande tre åren. Detta påverkar antalet boendeplatser som behöver finnas tillgängliga. En stor del av de tillfälliga asylboendena som hittills upphandlats kommer att behöva avvecklas. Av de personer som nu behöver flytta kommer Migrationsverket så långt som möjligt att ta hänsyn till barns skolgång.⁶¹

Statistik 2015 samt januari-juli 2016⁶²

Ensamkommande barn

Sverige

Under perioden januari till juli i år har 1 584 ensamkommande barn sökt asyl i Sverige. Av dessa var 264 flickor vilket motsvarar knappt 17 procent. Den 1 augusti var 29 851 asylsökande ensamkommande barn inskrivna hos Migrationsverket. Ca 70 % av dessa barn kommer från Afghanistan (medborgarskap).

GR

Under år 2015 anvisades 2 961 barn till kommunerna inom GR. Eftersom anvisningskommunen kan placera ensamkommande barn i boende i annan kommun kan det faktiska antalet som bor/stadigvarande vistas i kommunerna inom GR vara ett annat. Till och med vecka 33 i år har 194 ensamkommande barn anvisats till kommunerna inom GR.

Asylsökande

Totalt ansökte 6 674 barn asyl i Sverige, inklusive ensamkommande barn, under perioden januari-juli 2016. Av dessa var alltså 1 584 ensamkommande. Under samma period ansökte totalt 17 687 personer (vuxna och barn) om asyl i Sverige. De största länderna räknat i antal asylsökande är Syrien, Afghanistan och Irak.

---

⁵⁹ <http://www.angeredsnarsjukhus.se/sv/Angereds-narsjukhus1/angeredsnarsjukhus/Vara-mottagningar/Barn-och-ungdomsmedicin/>

⁶⁰ <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=104&artikel=6491530>

⁶¹ <http://www.migrationsverket.se/Andra-aktorer/Kommuner/Nyhetsarkiv/Nyhetsarkiv-for-kommuner/2016-08-12-Fortydliganden-kring-pagaende-avveckling-av-tillfalliga-asylboenden.html>

⁶² <http://www.migrationsverket.se/Om-Migrationsverket/Statistik/Aktuell-statistik.html>

Åtgärder från regeringen

Utöver olika förslag till lagförändringar satsar regeringen på olika insatser för att t.ex. skapa sysselsättnings-, och i förlängningen, arbetstillfällen för nyanlända.

Långsiktigt reformprogram för minskad segregation år 2017-2025

Regeringen utvecklar ett reformprogram med syfte att minska segregationen. Reformprogrammet innebär bland annat att en statlig delegation tillsätts som ska samverka med kommuner, civilsamhälle, myndigheter och forskare. Reformprogrammet kommer att sträcka sig mellan åren 2017 och 2025 och fokuserar på fem politiska områden varav ett område omfattar utbildningsområdet:

1. Bekämpa brottsligheten
2. Knäcka långtidsarbetslösheten
- 3. Lyfta skolorna och elevernas resultat**
4. Stärka samhällservicen och minska bostadssegregation och trångboddhet
5. Stödja civilsamhället och arbetet för demokratiska värderingar

Reformprogrammet fokuserar även på tio nya reformer vilka bland annat omfattar förskola och skola:

- Översyn av straffen för attacker mot blåljuspersonal
- Resurser för polisens myndighetssamverkan i socialt utsatta områden
- Arbetsförmedlingen får i uppdrag att öka sysselsättningen bland utrikes födda kvinnor
- Inslussningsgrupper som ska förebygga återfall i brott
- **Stöd till förskolor med tuffa förutsättningar**
- **Utökat stöd till skolor med låga kunskapsresultat**
- Upplåtelseform i detaljplan för minskad boendesegregation
- Myndighetsservice i socialt utsatta områden
- Ökat stöd till civilsamhällesorganisationers och kommuners verksamhet mot våldsbejakande extremism
- Idrotts- och ungdomsledare i socialt utsatta områden

Kommuner kommer att kunna delta i arbetet inom reformprogrammet. De kommuner som vill arbeta inom ett visst utvecklingsområde bildar nätverk tillsammans och med berörda statliga myndigheter.⁶³

Statsbidrag för fortbildning av lärare när det gäller svenska som andraspråk och kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare

Statsbidraget ska ge lärare minst 80 % av lönen vid fortbildning som ger kunskaper inom svenska som andraspråk eller behörighet att undervisa i ämnet eller i svenska för invandrare och lämnas under förutsättning att huvudmannen betalar ersättning som motsvarar minst 80 % av lärarens lön under tiden som denne fortbildar sig i svenska som andraspråk. Statsbidraget är riktat till lärare inom SFI samt inom grund- och gymnasieskola.

Statsbidragsförordningen trädde i kraft den 15 juli 2016.⁶⁴

⁶³ <http://www.regeringen.se/contentassets/2d5595f5c35142b38e642e231d9f45d6/langsiktigt-reformprogram-for-minskad-segregation-ar-2017-2025.pdf>

⁶⁴ <http://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2016/06/ny-satsning-ska-ge-fler-behoriga-larare-inom-svenska-som-andrasprak-och-sfi/>

Rättsmedicinalverket får i uppdrag att genomföra medicinska åldersbedömningar

Uppdraget innebär att skyndsamt påbörja genomförandet av medicinska åldersbedömningar av personer som söker uppehållstillstånd i Sverige och omedelbart öka förmågan och kapaciteten på detta område. I uppdraget ingår att ta fram en process för hur och med vilka metoder åldersbedömningar ska genomföras.

Senast den 15 november i år ska myndigheten redovisa hur medicinska åldersbedömningar görs och hur systemet för att genomföra den typen av bedömningar ser ut framöver.⁶⁵

Socialstyrelsen får i uppdrag att genomföra valideringsstudie gällande medicinska åldersbedömningar

Regeringen har gett Socialstyrelsen i uppdrag att fördjupa kunskapen om magnetkameraundersökning som metod för medicinska åldersbedömningar av 18-årsgränsen inom ramen för ansökningar om uppehållstillstånd och brottmålsprocessen. Arbetet med uppdraget ska samordnas med Rättsmedicinalverkets arbete med uppdraget gällande att genomföra medicinska åldersbedömningar (se ovan).

Uppdraget ska slutredovisas senast den 30 november 2017.⁶⁶

Uppdrag kring informationsinsatser rörande hälsa och jämställdhet för nyanlända och asylsökande barn och unga

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) har fått i uppdrag att i samverkan med den nationella webbaserade ungdomsmottagningen UMO, ta fram och sprida en digital plattform med information om hälsa och jämställdhet med fokus på sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) riktad till nyanlända och asylsökande barn och unga i åldrarna 13–20 år. Likvärdig information bör vara tillgänglig på både lätt svenska och de vanligast förekommande modersmålen för nyanlända och asylsökande barn och unga. Den digitala plattformen ska göras känd vid boenden, inklusive familjehem, och i verksamheter för dessa grupper.

MUCF ska till Regeringskansliet (Socialdepartementet) lämna en slutredovisning av uppdraget senast den 31 mars 2017.⁶⁷

Utvärdering av hanteringen av flyktingsituationen i Sverige år 2015

En särskild utredare ska utvärdera berörda aktörers hantering av flyktingsituationen i Sverige 2015 med särskilt fokus på andra halvåret. Uppdraget består i att

- kartlägga händelseförloppet,
- analysera regeringens, de statliga myndigheternas, kommunernas och landstingens ansvar och beredskap inför situationen samt deras och aktörerna i civilsamhällets hantering av situationen,
- utifrån kartläggning och analys redogöra för vilka lärdomar som kan dras

Det övergripande syftet med utvärderingen är att dra lärdom av det inträffade för att stärka förmågan hos berörda aktörer att hantera en eventuell liknande situation.

Uppdraget ska redovisas senast den 28 februari 2017.⁶⁸

---

⁶⁵ <http://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2016/05/rattsmedicinalverket-far-i-uppdrag-att-genomfora-medicinska-aldersbedomningar/>

⁶⁶ <http://www.regeringen.se/contentassets/e700e8b2e9324013a08121c610a7fd57/uppdrag-valideringsstudie-medicinska-aldersbedomningar.pdf>

⁶⁷ <http://www.regeringen.se/regeringsuppdrag/2016/04/uppdrag-om-informationsinsatser-rorande-halsa-och-jamstalldhet-for-nyanlanda-och-asylsokande-barn-och-unga/>

Elever som kommer till Sverige under grundskolans senare årskurser, Kommittédirektiv 2016:67

En särskild utredare ska föreslå hur utbildningen för nyanlända elever som kommer till Sverige under grundskolans senare årskurser kan anpassas för att öka elevernas möjligheter att nå behörighet till gymnasieskolans nationella program.

Utredaren ska bl.a.

- analysera och exemplifiera, utifrån forskning och beprövad erfarenhet, hur undervisningen i grundskolan kan organiseras för att möta behov och förutsättningar hos elever med kort skolbakgrund som kommer till Sverige i grundskolans senare årskurser,
- analysera om dagens reglering är tillräcklig för att tillgodose målgruppens behov av undervisning och främja integration på bästa sätt,
- föreslå hur målgruppen med kostnadseffektiva lösningar kan ges bättre förutsättningar att uppnå behörighet till gymnasieskolans nationella program, och
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Uppdraget ska redovisas senast den 31 mars 2017.⁶⁹

Översyn av mottagande och bosättning av asylsökande och nyanlända, dir. 2015:107

Det pågår en utredning med fokus på att skapa ett helhetsperspektiv för mottagande och bosättning av asylsökande och nyanlända samt anvisning av ensamkommande barn. En del av denna utredning omfattar ersättningsystemet. Utredaren ska bl.a. föreslå en mer effektiv och en enklare utformning av systemet och föreslå hur systemet kan utformas så att det möjliggör och underlättar regional och interkommunal samverkan inom mottagandet.

Den promemoria som nämns ovan (Ett nytt ersättningsystem för mottagandet av ensamkommande barn och unga) behandlar dock delar av det som denna utredning omfattar. Bakgrunden är utvecklingen av antalet ensamkommande barn under 2014 och 2015 som har gjort det nödvändigt att omgående se över regelverket kring ersättningarna till kommunerna.

Uppdraget ska delredovisas den 16 januari 2017 och delen om statlig ersättning ska slutredovisas den 31 oktober 2017.⁷⁰

Fler elever i fler skolor, prop. 2015/16:184

Propositionen innehåller förslag till ändringar i skollagen (2010:800) som innebär att bestämmelserna om urvalsgrunder i fristående förskoleklasser, grundskolor och grundsärskolor ska ändras så att det framgår att regeringen med stöd av regeringsformen kan meddela föreskrifter om undantag från urvalsgrunderna för vissa elever.

Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 november 2016.⁷¹

Mer om Regeringens åtgärder

<http://www.regeringen.se/regeringens-politik/regeringens-arbete-med-flyktingsituationen/atgarder-med-anledning-av-flyktingsituationen/>

---

⁶⁸ <http://www.regeringen.se/contentassets/8e620fd80da74799912f42f1e7c0e13a/utvardering-av-hanteringen-av-flyktingsituationen-i-sverige-ar-2015-dir.-201647>

⁶⁹ <http://www.regeringen.se/rattsdokument/kommittedirektiv/2016/07/dir.-201667/>

⁷⁰ <http://www.regeringen.se/rattsdokument/kommittedirektiv/2015/11/dir.-2015107/>

⁷¹ <http://www.regeringen.se/rattsdokument/proposition/2016/05/prop.-201516184/>